ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ
DİL EĞİTİMİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
YABANCILARA TÜRKÇE SINAVI (YTS)

ÖĞRENCİNİN

Adı:	
Soyadı:	
Sınav Tarihi:	

BÖLÜM	***PUAN***
Okuma:	
Dinleme:	
Yazma:	
Konuşma:	
TOPLAM:	

OKUMA 1

SİBER ORTAM VE SİBER SAVAŞ

Günümüzde toplumla teknolojinin kesiştiği alan bir "siber yaşam alanı" olarak ortaya çıkmış durumdadır. Dünya giderek çok daha "akıllı" hâle gelmekte; iş/üretim, sağlık, güvenlik ve ulaşım sektörlerinde milyarlarca akıllı cihaz kullanılmaktadır. 2020 Ekim ayı itibarıyla dünyada toplam 4,66 milyar internet kullanıcısı vardır ve bu, dünya nüfusunun yaklaşık %56'sına tekabül etmektedir. Aynı zamanda, insanlar akıllı teknolojiye giderek daha fazla bağımlı hâle geliyor, akıllı evlerde ve ofislerde yaşıyor ve çalışıyor. Buna rağmen, insanlar bu konudaki risklerin pek farkında değil. Televizyonlar, kameralar, ısıtıcılar, kapı kilitleri, enerji ve aydınlatma sistemleri veya alarmların tümü, bilgisayar korsanlarının evdeki teknolojik sistemlerimize yetkisiz erişim elde etmelerine olanak sağlamaktadır.

Bireysel korsanlık faaliyetlerinin yanı sıra siber ortamla ilgili hem bireylerin hem devletlerin hayatına tehdit oluşturabilecek diğer konu siber savaşlardır. Siber savaş, devletlerin veya kurumların birbirlerinin bilgisayar ağlarına hasar vermek, bilgi ele geçirmek vb. durumlar için gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin tümüdür.

Tarihte ilk siber savaş 1982 yılında ABD ve Sovyetler Birliği arasında gerçekleşmiştir. Moskova, ABD'den gaz boru hatlarını kontrol etmeye yardımcı olacak bir yazılım çalmıştı. Amerikalılar kısa süre içerisinde bu durumu fark etmiş ve operasyonu durdurmak yerine yazılımın içerisine virüs yerleştirerek boru hatlarındaki akışı normalin çok üstünde seviyelere çıkartmıştı. Böylece borular infilak etmiş ve uzaydan dahi görülebilecek bir patlama olmuştu.

Bu örneklerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Artık birçok ülke, düşmanlarını caydırmak, hatta ülkelerdeki seçim sonuçlarını etkileyerek rakiplerinin siyasi kaderlerini değiştirecek faaliyetlerde bulunmak için siber yeteneklerini güçlendirmenin yollarını aramaya başlamıştır.

Siber savaşlarda amaca yönelik olarak farklı yollar izlenebilir. Buna göre bir siber savaşta genel olarak aşağıdaki örnekleri görmemiz mümkündür;

1. Devlet veya askerî web sitelerine bilgi elde etmek, önemli istihbaratları ele geçirmek veya askerî servisleri devre dışı bırakmak için gerçekleştirilen saldırılar.
2. Sivil halkın erişimini kesmek amacıyla özel olarak kullanılan web sitelerine yapılan saldırılar.
3. Sivil halk üzerinde etki ve korku yaratmak için haber sitelerine yapılan saldırılar ve bu sitelerde sahte haberlerin yayınlanması.
4. Stratejik güç olarak kabul edilen enerji, su, gaz ve benzeri sistemleri hedef alarak bu sistemleri çalışamaz hâle getirmek veya etkili patlamalar yaratmak için yapılan saldırılar.
5. Finansal durumları etkileyecek banka, stok ve ticaret rakamlarını değiştirmeye yönelik gerçekleştirilen saldırılar ve stokların tükenmesiyle kargaşa oluşturma çabaları.
6. Askerler ve siviller arasında iletişimi gerçekleştirmede önemli kabul edilen iletişim kanallarını tamamen kullanılamaz hâle getirmek için düzenlenen saldırılar.

Örnek olarak, hastanelerde kritik test sonuçlarının, teşhislerin veya ameliyat bekleyen hastalara ait tüm bilgilerin bilgisayar sistemlerinde saklandığı düşünüldüğünde, siber saldırıların yol açabileceği muhtemel tahribatı anlamak daha kolaydır.

Siber saldırıların bazı ortak özellikleri vardır. Siber saldırılar için coğrafi sınırların önemi yoktur; saniyeler içinde dünyanın en uzak ucuna yönlendirilebilirler. Saldırgan için risk ve maliyet düşükken, savunma tarafı için kayıplar çok ağır olabilir. Saldırganın hedefi açık ve belirgindir; ancak maruz kalan taraf için siber suçlunun yerini belirlemek, izlemek ve bulmak epey zordur.

Anlaşılacağı üzere, siber ortam hem avantajlar hem de dezavantajlar içermektedir ve bilgi-iletişim teknolojisi dünya düzenini şekillendirmeye devam etmektedir. Siber savaşlar ise birçok tarihçi ve

profesörün görüşüne göre, yakın gelecekte gerçek savaşlardan çok daha etkili bir savaş hâline dönüşebilecek ve hatta belki de beşeri olarak gerçekleştirilen karşılaşmaları tümüyle ortadan kaldırarak ülkeleri felakete sürükleme konusunda yeterli olabilecektir. Yani, siber savaşların geleneksel savaşlardan daha zararsız geçeceğini ummak büyük bir yanılgı olacaktır.

1. Metinde ‘‘siber yaşam alanı“ nasıl tanımlanmıştır?
A) Doğa ile iç içe bir yaşam alanı.
B) Teknolojiden uzak bir yaşam alanı.
C) Teknoloji bağımlılarının buluştuğu alan.
D) Toplumla teknolojinin buluştuğu bir alan.

2. Metne göre hangisi siber saldırıların ortak özelliklerinden değildir?
A) Siber saldırılar için coğrafi sınırların önemi yoktur.
B) Saldırganın yerini belirlemek ve izini sürmek çok zordur.
C) Saldırıya uğrayan tarafın yükleneceği maliyet çok daha fazladır.
D) Siber saldırılar belli bir hedefe yönelik değil, rastgele yapılır.

3. Aşağıdakilerden hangisi bu metinden <u>çıkarılamaz</u>?
A) Teknoloji hayatımızı kolaylaştırırken aynı zamanda bizleri risk altına sokmaktadır.
B) Siber savaşlar, yakın bir gelecekte insanlar için çok daha büyük bir tehdit olacaktır.
C) Devletler, silah kullanmadan da birbirlerine büyük zararlar verebilmektedirler.
D) Teknolojinin herkesin hayatına girmesi için daha büyük yatırımlar yapılmalıdır.

4. Metne göre tarihteki ilk siber savaş hangi iki ülke arasında gerçekleşmiştir?
A) Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti.
B) Güney Kore ve Kuzey Kore.
C) Amerika ve Sovyetler Birliği.
D) Amerika ve Çin Halk Cumhuriyeti.

5. Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
A) Siber saldırılarla başka ülkelerin seçim sonuçları değiştirilebilir.
B) Siber ortam, yaşadığımız çağdaki en güvenli ortam olarak bilinir.
C) Siber saldırıların yakındaki ülkelere gerçekleştirilmesi mümkün değildir.
D) Siber saldırılarda saldırgan taraf için hedef belirsizlik taşımaktadır.

6. Metinde aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?
A) Siber saldırılardan korunma yöntemleri.
B) Siber savaşın anlamı.
C) Siber savaşın tarihi.
D) Siber saldırılarla ilgili gelecek öngörüsü.

7. Metne göre dünyanın giderek daha akıllı bir hâle gelmesinin sebebi nedir?
A) Akıllı teknolojiler hayatımızın olmazsa olmazı hâline gelmektedirler.
B) Dünyadaki insanların zekâ kapasiteleri her geçen gün artmaktadır.
C) Yakın gelecekte teknoloji tüm dünyayı ele geçirecek ve yönetecektir.
D) Siber saldırılardan korunabilmenin yolu daha akıllı olabilmektir.

8. Metne göre siber savaşın en doğru tanımı aşağıdakilerden hangisidir?
A) İki devlet arasındaki askerî güç mücadelesine dayalı savaştır.
B) İki devlet arasındaki ticari alışverişe son verilmesine dayalı savaştır.
C) Bir ülkenin diğer ülkedeki siyasi, politik olaylara müdahalesine dayalı savaştır.
D) Bir ülkenin bir başka ülkenin teknolojik sistemlerine müdahalesine dayalı savaştır.

OKUMA 2

LİKYA YOLU

Likya Yolu, batıda Muğla'nın Köyceğiz ilçesi, kuzeyde Burdur'un Gölhisar ilçesi ve doğuda Antalya arasında kalan bölgedeki antik bir yoldur. Eski zamanlarda bu bölgede yaşamış olan Likya uygarlığından dolayı bu yola Likya Yolu denmektedir. Likya Yolu'nun bulunduğu bölgede birçok şehir kuran Likyalılar, Patara şehrini başkent yapmışladır. Likyalılar, denizcilik, ticaret ve paralı askerlik yaparak geçimlerini sağlıyorlardı. Bundan dolayı ticaret yapmak için güvenli bir ticaret yoluna ihtiyaçları vardı böylelikle Muğla'nın Ovacık bölgesinden başlayan, Antalya'daki Geyikbayırı köyünde sonlanan toplamda 555 kilometre uzunluğunda bir yol yapmışlardır. Bu yol güzergâhında birçok önemli şehir kuran Likyalılar ticaret faaliyetlerini büyütmek ve genişletmek istemişlerdir. Bu önemli şehirlerin başında Olympos, Myra, Phaselis gelmektedir.

Günümüzde Likya Yolu doğal güzellikleri ve tarihi ihtişamından dolayı turistik amaçlar için kullanılmaktadır. Son yıllarda yerli ve yabancı turistler bu antik yolun büyüsüne kapılarak bölgeye akın etmektedirler. Bu yoldaki arazi engebeli olması nedeniyle araba, otobüs veya bisiklet sürmek mümkün değildir. Likya Yolu'nun tamamını yürümek istiyorsanız kondisyonunuz çok iyi olmalı, çünkü bu yolculuk 25 ila 40 gün arasında sürmektedir. Çoğu turist grupları, güzergahı belirli günlere bölüp (mesela 5 gün yürüyüş, 2 gün dinlenme gibi) tamamlamaktadır. Likya Yolu üzerinde kırmızı ve beyaz işaretler bulunmaktadır. Bu işaretler sayesinde yolda yürürken kaybolmanız mümkün değildir. Buna Grande Randonnee yöntemi denmektedir. Kırmızı boyalı çarpı görürsen yolun yanlış yerindesin ve patikadan uzaklaşıyorsun demektir. Üst üste çizilmiş kırmızı beyaz çizgiler, bir yol ayrımına geldiğini ifade etmektedir. Bu işaretler, her yıl gönüllüler tarafından yenilenmektedir. Gönüllülerin yaptığı bu işaretlemeler tecrübesiz yürüyüşçüler için altın değerindedir.

Likya Yolu temel olarak 2 bölümden ve toplamda 20 farklı rotadan oluşmaktadır. Bu rotaların tamamını yürümek istemiyorsanız kendinize en uygun rotayı belirlemeniz gerekmektedir. Rota belirlendikten sonra kendinize bir yol arkadaşı bulmanızı tavsiye ederiz çünkü tek başına uzun bir yürüyüşe çıkılması doğada tehlikelerle baş başa kalmanıza neden olabilir. Özellikle gece yürüyüşlerinde farklı tehlikelerle karşılaşabilirsiniz. Bu yürüyüşlerde karşılaşabileceğiniz tehlikelerden belli başlıları yılan sokması, yüksek yerden düşme, güneş çarpması, susuzluk olarak söylenebilir. Uzun doğa yürüyüşlerinde ekipman demek her şey demektir! Bu yürüyüş için bileği kapatan, su geçirmez ve hafif bir ayakkabı almanız önemlidir. Ayakkabınız ne kadar rahatsa o kadar rahat yürüyüş yapabilirsiniz. Kamp için gerekli malzemeleri yanınıza almayı unutmamalısınız. Yanınızda ayrıca bir yağmurluk ve yedek ayakkabı olması iyi olabilir. Bunların dışında çabuk kuruyan rahat pantolon ile çoraplar, termal tişört, tülbent, şapka, böcek kovucu kremler ve kaliteli bir gezgin sırt çantası da mutlaka alınması gerekenler eşyalardır. Bununla beraber acil yardıma ulaşmak için yanınızda mutlaka telefon ve yedek batarya bulundurmalısınız. Özellikle geçtiğiniz dinlenme noktalarından edineceğiz haritalar sayesinde bulunduğunuz noktayla ulaşabileceğiniz en yakın yerleşim yerini hesaplayabilirsiniz.

Likya Yolu tüm tehlike ihtimallerine karşın doğal güzellikler, nefes kesici manzaralar ve el değmemiş koylarıyla uzaktan bizleri çağırmaktadır.

9. Likya Yolu'nun yapılma amacı nedir?

A) Denizden saldırılarını püskürtmek
B) Paralı asker birlikleri toplamak
C) Ticaret faaliyetlerini arttırmak
D) Gemi yapımını hızlandırmak

10. Aşağıdakilerden hangisi Likya Yolu'nda karşılaşabileceğiniz tehlikelerden birisi değildir?

A) Yılan sokması
B) Güneş çarpması
C) Sinek ısırması
D) Yüksekten düşme

11. Günümüzde Likya Yolu hangi amaç için kullanılmaktadır?

A) Ticaret
B) Sanayi
C) Turistik
D) Eğitim

12. Likya Yolundaki kırmızı çarpı işaretinin anlamı nedir?

A) Yanlış yönde olduğunuzu işaret etmektedir.
B) Tehlikeli bölge anlamına gelmektedir.
C) Yol ayrımına geldiğinizi işaret etmektedir.
D) Bekleme noktasına geldiğinizi işaret etmektedir.

13. Aşağıdakilerden hangisi Likya Yolu ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Likya yolunun uzunluğu 555 kilometre olması
B) Likya Yolu'nun 25 ila 40 gün arasında sürmesi
C) Arazinin engebeli olması
D) Çok fazla yağış alması

14. Likya Yolu'nun batısında hangi yerleşim yeri yer almaktadır?

A) Gölhisar ilçesi.
B) Köyceğiz ilçesi.
C) Geyikbayırı köyü.
D) Antalya şehri.

Aşağıdaki soruları metne göre var ya da yok şeklinde işaretleyiniz.

	Var	**Yok**
15. Likya Yolu'nun önemli şehirleri.		
16. Turist gruplarının Likya Yolunu yürümek için plan yapmaları.		

Okuma 3

TÜRK MUTFAK KÜLTÜRÜNÜN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİSİ

Türk mutfağında bulunan yemekleri; çorbalar, et yemekleri, etli sebze yemekleri, diğer sebze yemekleri, etli kuru baklagil yemekleri, zeytinyağlı yemekler, pilavlar, börekler, salatalar, tatlılar gibi çok çeşitli şekillerde sınıflandırmak mümkündür:

Türk Mutfağında Çorbalar

Türk mutfağında çorbalar, her öğünde tüketilebilen ve yemeğin başlangıcında sunulan sıcak bir yemek çeşididir. Haşlanmış et ve tavuk suyuna yapılan çorbalar dışında genellikle unlu, taneli ve süzme-ezme çorbalar olmak üzere üç grupta incelenebilirler. Unlu çorbalara tarhana, toyga, düğün, domates gibi çorbalar; taneli çorbalara tutmaç, mercimekli oğmaç, işkembe, paça, ezogelin gibi çorbalar; süzme-ezme çorbalara ise mercimek, sebze çorbası gibi örnekler verilebilir.

Beslenme ve sağlık açısından bakıldığında; özellikle tarhana, yayla, toyga ve mercimek dengeli karışımlar oluştururlar. Toyga ve tarhana çorbasında yoğurt, pirinç ve nohudun bir arada kullanılması ve sebze salatası veya sebze yemeğiyle servis edilmesi dengeli bir karışım oluşturur. Ayrıca birçok çorba çeşidinde yumurta, süt veya yoğurt kullanılarak hazırlanan terbiyeler kullanılmaktadır. Bu uygulamalar çorbaların protein değerinin artmasını sağlamaktadır. Ancak unlu çorbaların pişirilmesi sırasında yağda unun pembeleşinceye kadar kavrulması, protein değerinin azalmasına ve vitamin kaybına yol açmaktadır.

Türk Mutfağında Et Yemekleri

Türk mutfağı, dünyada, koyun ve kuzu eti ile pişirilen şiş kebap ve döner gibi et yemekleriyle ünlenmiştir. Ancak geleneksel Türk mutfağında; çevirmeler, kızartmalar, ızgaralar, tava yemekleri, kavurmalar, ızgara kebaplar, tencere kebapları, yahniler, güveçler, sahan yemekleri, buğulamalar, kapamalar, haşlamalar, köfteler, etli dolmalar ve meyveli et yemekleri olmak üzere oldukça çeşitli et yemekleri pişirilmektedir.

Sağlık açısından kıyma veya bulgurun sebzelerle karıştırılarak fırında, sahanda veya sulu ortamda pişirilmesi oldukça sağlıklı bir uygulamadır. Etli sebze yemekleri protein ve vitamin alımı açısından oldukça önemlidir. Diğer taraftan, ızgarayla pişirilen etler Türk mutfağındaki en yaygın yemekler olmakla beraber sağlık açısından dikkatli tüketilmesi gerekmektedir. Etlerin ızgara edilmesi B2, B12, Folik Asit ve Demir kaybına yol açtığından tüketim sıklığını düzenlemek gerekir.

Türk Mutfağında Kuru Baklagil Yemekleri

Türk mutfağında en çok kuru fasulye, nohut ve mercimek gibi kuru baklagillerin yahni veya pilakisi pişirilmektedir. Özellikle et yemeklerini tüketmeyenlerin beslenme ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir yere sahip olan kuru baklagillerin pişirilmesi sırasında eklenen patates, havuç ve soğan gibi sebzeler besin değerini arttırırken pirinç veya bulgur pilavı ve ayran ile servis edilmesi dengeli bir öğün olmasını sağlar. Kuru baklagillerin yanında servis edilen pilavlar, aminoasit örüntüsünün dengelenmesi açısından da faydalıdır.

Türk Mutfağında Tatlılar

Türk mutfağında tatlılar; hamur işi tatlıları, taze veya kuru meyve ve sebzelerle yapılan tatlılar ve sütlü tatlılar olarak ayrılmaktadır. Hamur tatlılarının başında baklavalar gelir. İrmik ile yapılan revani, kaygana gibi tatlılar da ayrı bir gruptur. Türk mutfağında birçok törende un veya irmikle hazırlanan helvalar yer almaktadır. Sebze ve meyvelerle yapılan tatlılardan en yaygını hoşaflardır. Aşure gibi tatlılarda ise meyveler kuru olarak kullanılmaktadır. Ayrıca aşure, İslam dini açısından kutsal olan Muharrem ayında sıkılıkla yapıldığı için kültürel bir tatlıdır. Sütlü tatlılar içerisinde muhallebi, sütlaç, tavukgöğsü, kazandibi, keşkül, güllaç gibi tatlılar yer alır.

Sağlık açısından değerlendirildiğinde, Türk mutfağında yapılan tatlılardan enerji ve besin değeri açısından en dengeli olanları sütlü tatlılardır. Sütlü tatlılar pişirilirken şekerin tatlının ocaktan indirilmeye yakın eklenmesi protein değerinin azalmasını önlemektedir. Sütlü tatlılar protein, kalsiyum ve özellikle B2 vitamininden zengin ve yağdan fakirdirler. Meyve ile yapılan tatlıların ise protein içeriği düşük iken, hamur tatlılarının enerji değerleri oldukça yüksektir.

SORULAR

17. Aşağıdakilerden hangisi Türk çorbalarının özelliklerinden birisi değildir?
A) Sadece bir öğünde içilmesi.
B) Yemekten önce ikram edilmesi.
C) Sıcak bir tür olması.
D) Bir yiyecek türü olması.

18. Aşağıdaki seçeneklerden hangisi unlu çorba çeşitlerinden birisidir?
A) Sebze çorbası
B) Mercimek çorbası
C) Tutmaç çorbası
D) Toyga çorbası

19. Hangi uygulama çorbaların protein değerini arttırmaktadır?
A) Yoğurt ve pirincin birlikte kullanımı.
B) Sebze salatası ile ikram edilmesi.
C) Yumurta, süt veya yoğurt ile terbiye edilmesi.
D) Unun bir süre kavrulması.

20. Türk mutfağını dünyaya tanıtan en ünlü yemekler hangileridir?
A) Çevirme-Kızartma
B) Şiş Kebap-Döner
C) Izgara-Kavurma
D) Haşlama-Buğulama

21. Aşağıdaki tatlılardan hangisi kültürel bir özelliğe sahiptir?
A) Aşure
B) Revani
C) Sütlaç
D) Kaygana

22. Sütlü tatlılar hangi besin kaynağına daha az sahiptir?
A) Kalsiyum
B) Protein
C) Yağ
D) B2 vitamini

23. Aşağıdakilerden hangisi metinde ele alınan yemek başlıklarından birisi değildir?
A) Çorbalar
B) Kuru baklagil yemekleri
C) Zeytinyağlı yemekler
D) Tatlılar

Okuma 4

ŞU HAYVANLARIN YUMURTALARINA BAKIN!

Hayvan yumurtaları görünüş olarak birbirinden farklı olabilir. Kimi büyük, kimi küçük, kimi düz renk, kimi ise desenli. Burada hayvan yumurtalarına dair pek çok şey bulacaksınız!

Kuş yumurtaları en çok gördüğümüz yumurtalardandır. Bazıları küre bazılarıysa oval biçimlidir. Kuşlar yumurtladıktan sonra bir süre yumurtanın üzerinde oturarak bekler. Buna kuluçkaya yatmak denmektedir. Kuluçka süresi kuş türlerine göre farklılaşmaktadır. Örneğin tavuklar için bu 21 günken, devekuşları içinse 47 gündür. Kuluçkaya yatmak yumurtanın içindeki yavruya gelişmek için gereksinim duyduğu sıcaklığı sağlar.

Yumurtadan çıkmaya hazır olan yavrular, gagalarının üzerinde bulunan ve yumurta dişi adı verilen diş benzeri bir yapıyla yumurtayı kırıp dışarı çıkar. Yumurta dişi, sonra kendiliğinden düşer. Kuş yumurtaları anne kuşun yavrusuna zarar vermeden üzerine oturabileceği kadar sağlamdır. Ancak yavru kuşun kolaylıkla çatlatarak dışarı çıkabileceği kadar kırılgan bir yapıdadır. Yumurtanın içindeki yavru kuş, yumurtanın kabuğu sayesinde fiziksel zararlardan ve mikroplardan korunur. Kabuğun üzerindeki gözle görülemeyecek kadar küçük gözenekler sayesindeyse dışarıdan oksijen alabilir. Yumurtlamak pek çok dişi kuşun, balığın, böceğin ve sürüngenin çoğalma biçimidir. Çoğu türde yavrunun gelişimi yumurtanın içinde tamamlanır, yavru hazır olduğunda yumurtadan dışarı çıkar.

Bilim insanları yumurtalardaki biçimsel farklılıkların kuşların havada geçirdikleri zamanla ilgili olduğunu düşünmekteler. Bilimciler tarafından zamanının çoğunu havada geçiren kuşların kalça kemiği genişliğinin, zamanının çoğunu yerde geçiren kuşlarınkilere göre daha dar olabildiği belirtilmektedir. Bu nedenle bu kuşların yumurtaları daha uzun ve elipse yakın bir biçimde olabilmektedir. Genellikle yerde zaman geçiren kuşların kalça kemikleri daha geniş olduğu içinse bu kuşlarda daha küresel yumurtalara rastlanmaktadır.

Balıkların yumurtalarıysa genellikle küre biçiminde ve çok küçüktür. Dişi balıklar suya tek seferde pek çok yumurta bırakır. Bazı türler yüzlerce, bazı türlerse binlerce yumurta bırakabilir. Balıkların yumurta bırakma yerleri de türlerine göre değişir. Örneğin sazanlar yumurtalarını bitkilerin arasına, alabalıklarsa taşlık alanlara bırakır. Dişi balıklar yumurtalarını bıraktıktan sonra erkek balıklar da üreme hücrelerini yumurtalarla aynı ortama bırakır. Suyun sıcaklığına göre değişmekle birlikte belirli bir süre sonra yumurtalardan yavrular çıkar. Görünüm olarak erişkin bir balığa benzemeyen yavrunun bu hâline larva denir. Larvalar yumurtadan çıktıktan sonra zamanla gelişir. Çiklet balığı ve Kardinal balığı gibi bazı balık türleri yaklaşık 20 gün boyunca yumurtalarını korumak için ağzında taşır ve bu süre boyunca hiçbir şey yemezler. İki yaşamlılar sınıfından olan kurbağalar da yumurtlayarak çoğalır. Tıpkı balıklar gibi pek çok kurbağa da yumurtalarını suya bırakır. Erkek kurbağaların da üreme hücrelerini bırakmasıyla yumurtalardan larvalar gelişmeye başlar. Yumurtadan çıkan larvaya iribaş da denir. İribaş büyüdükçe yavru bir kurbağaya dönüşür.

Böcek yumurtalarının biçimleri de oldukça çeşitlidir. Oval, konik ya da uzun ince olabilirler. Böcekler oldukça küçük olan yumurtalarını pek çok yere bırakabilir. Yaprakların ya da bir odun parçasının üzerine, suyun içine, ağaç dallarına... Kimi türlerde birkaç gün, kimi türlerdeyse birkaç ay içinde böcek larvaları yumurtadan çıkar.

Sırada sürüngenler var! Kertenkele, bukalemun, kaplumbağa, yılan ve timsah gibi hayvanlar da yumurtlayarak çoğalır. Yumurtaları genellikle oval olan sürüngenlerin yumurtalarının sayısı tıpkı diğer hayvanlarda olduğu gibi türlerine göre değişiklik gösterir. Örneğin Nil timsahı bir seferde 25 ila 80 yumurta bırakabilirken, deniz kaplumbağaları bir seferde yaklaşık 100 yumurta bırakabilir. Sürüngenler yumurtalarını toprağa gömer. Yumurtanın içinde gelişimini tamamlayan yavrular, yumurtanın kabuğunu çatlatarak dışarı çıkar. Yavru sürüngenler, erişkin sürüngenlerin küçük bir kopyası gibidir.

24. Metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı bulunmaktadır?

A. Larvalar hangi yollarla çoğalır?
B. Yumurta dişi ne işe yaramaktadır?
C**.** Erkek balıklar yumurta bırakır mı?
D. Hayvan yumurtaları hangi renkten oluşur?

25. Metne göre aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A. Bazı balık türleri yumurtalarını korumak için ağzında taşır.
B. Kuş yumurtaları anne kuşun üzerine oturabileceği kadar sağlamdır.
C. Kuşlar yumurtanın içerisindeyken oksijensiz kalmaktadır.
D. Yumurta kabuğu yavruyu mikroplardan korumaktadır.

26. Metne göre balıkların yumurtalarını bırakmasıyla ilgili hangisi yanlıştır?

A. Sazan balıkları otsul alanların arasına bırakır.
B. Dişi balıklar su içine bırakmaktadır.
C. Alabalıklar taşların arasına bırakmaktadır.
D. Çiklet balığı kardinal balığının ağzına bırakır.

27. "Erkek kurbağaların da üreme hücrelerini bırakmasıyla yumurtalardan larvalar gelişmeye başlar. Yumurtadan çıkan larvaya iribaş da denir."

Yukarıdaki metinden alınan parçada larvayla ilgili altı çizili cümleyle asıl ifade edilmek istenen nedir?

A. Farklı kullanım alanlarının olduğu
B. Başka bir lakapla anılabildiği
C. Eski adının kullanımdan kalktığı
D. Farklı bir isimle adlandırıldığı

28. Yukarıdaki metne göre böcek yumurtalarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A. Diğer hayvanlarla bazı benzerlikler taşır.
B. Yumurta formu küresel biçimde olur.
C. Böcekler yumurtaları toprağa gömer.
D. Gelişimleri yumurta dışında tamamlanır.

Aşağıdaki soruları yukarıdaki metne göre doğru ya da yanlış şeklinde işaretleyiniz.

	Doğru	**YANLIŞ**
29. Sürüngenlerin yumurtaları oval biçimindedir.		
30. Bazı kuş türleri iki yaşamlılar sınıfındandır.		

DİNLEME 1

KİTAP OKUMAK MI? DİNLEMEK Mİ?

1. İnsan beyninde dil ile ilgili alanı hangi alandan bilim adamları incelemektedir?

A) Fizyoloji
B) Onkoloji
C) Biyoloji
D) Fizik

2. Kitap okumak ve dinlemekle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Kitap okumak ve dinlemek beynin aynı bölgesini çalıştırır.
B) Kitap dinlemek hayal gücümüze olumlu katkı sağlamaktadır.
C) Kitap okumak görsel kelime hafızamızı güçlendirmektedir.
D) Kitap dinlemek okumaya göre beyni daha fazla çalıştırır.

Aşağıdaki soruları metne göre var ya da yok şeklinde işaretleyiniz.

	Var	Yok
3. Manyetik rezonans görüntüleme tekniğinin kullanıldığı		
4. Beynin etkin bölümlerinin üç farklı haritasının oluşturulduğu		
5. Bilgiyi dinleyen ve okuyan kişilerin farklı anlamlar çıkardığı		
6. Moleküler biyoloji alanında bilim insanlarının çalışma yaptığı		

Aşağıdaki soruları metne göre doğru ya da yanlış şeklinde işaretleyiniz.

	Doğru	Yanlış
7. İnsanlar bir dakikada ortalama 250 kelime okumaktadır.		
8. Bilim adamları kitap satışları için araştırma yapmışlardır.		
9. İnsanların dakikada konuşma hızı 125 kelimedir.		

DİNLEME 2

Ertuğrul Gazi

10. Selçuklu hükümdarı hangi olaydan sonra Ertuğrul Gazi ve akrabalarına Anadolu'nun çeşitli yerlerinde toprak vermiştir?
A) Moğol istilasına karşı yapılan bir savaştan sonra.
B) En küçük oğlu Osman Bey'in doğumundan sonra.
C) Komşularıyla iyi ilişkileri tasdik ettikten sonra.
D) Ertuğrul Gazi'nin oğluna yazdığı vasiyetten sonra.

11. Aşağıdakilerden hangisi Ertuğrul Gazi'nin oğullarından biri değildir?
A) Osman.
B) Gündüz.
C) Dündar.
D) Saru Batu.

12. Ertuğrul Gazi halkını rahat ve huzur içinde yaşatmak için hangi yolu izlemiştir?
A) Komşularıyla iyi geçinip çevresinde bulunan beylik ve devletlerin durumlarını, siyasi şartlarını iyi değerlendirdi.
B) Selçuklu Devleti'ne Moğol istilasına karşı zor zamanlarında yardım etmiştir.
C) Ankara tarafındaki Karadağlar bölgesi yerine aşiretiyle beraber 1230'da Söğüt ve Domaniç'e yerleşti.
D) Kayı obasının beyi olarak kendisinden sonra oğlu Osman Gazi'yi atamıştır.

13. Osman Bey'in çabalarının sonucunda aşağıdakilerden hangisi kurulmuştur?
A) Selçuklu Devleti.
B) Osmanlı Devleti.
C) Oğuz Boyu.
D) Bozok Kolu.

14. Ertuğrul Gazi, oğlu Osman Gazi'ye yazdığı vasiyetinde en fazla kimin/neyin önemini vurgulamıştır?
A) Boyunun.
B) Beyliğinin.
C) Atalarının.
D) Edebali'nin.

15. Hangisi Ertuğrul Gazi'nin türbesinin özelliklerinden değildir?
A) Altı köşesi vardır.
B) Tuğla ve taş yapımıdır.
C) Kubbesi kurşun kaplıdır.
D) Ankara civarlarındadır.

DİNLEME 3

YAPAY ZEKÂ RESİM SANATI

16. Aşağıdakilerden hangisi GAN uygulamasının işlevlerindendir?

A) Üretici İşlev
B) Sıra dışı İşlev
C) Yaratıcı İşlev
D) Yenilikçi İşlev

17. Sanat dünyasının makinelerden beklentisi nedir?

A) Makinelerin maliyetlerinin az olması
B) Programlarının sürekli güncellenmesi
C) Bağımsız çalışabilen ve özgün eserler yapması
D) Yapılan eserlerin yüksek fiyatlara alıcı bulması

Aşağıdaki soruları metne göre var ya da yok şeklinde işaretleyiniz.

	Var	**Yok**
18. Yapay zekâ sanat eseri teriminin tanımı		
19. Makinelerin yüz tarama ve duygu tanıma teknolojisini kullandıkları		
20. Makineler için “yüksek zekâ” sıfatının kullanılması		
21. Yapay zekaların insanlardan yardım almadan resim çizmeleri		

Aşağıdaki soruları metne göre doğru ya da yanlış şeklinde işaretleyiniz.

	Doğru	**Yanlış**
22. "Edmond de Belamy'nin Portresi" adlı çalışma 462.000 dolara alıcı bulmuştur.		
23. GAN algoritması 2018 yılında Jan Galloway tarafından tasarlanmıştır.		
24. AARON kendi başına çizim yapabilen ilk bilgisayar programıdır.		
25. Resim Çizen Soytarı programı gazete makalelerini okuyabilir.		

AÇIK UÇLU

Aşağıdaki konulardan 1 tanesini seçerek en az 125 kelimelik bir kompozisyon yazınız.

1. Ülkenizdeki tarihi ve turistik yerleri tanıtınız. Bu yerlerden hangileri ne zaman, neden ve kimler tarafından yapıldığını anlatınız?

2. TV'deki ve internetteki içeriklerin çocukların gelişimlerine etkileri hakkında düşüncelerinizi yazınız.

3. Yıldızlar arası seyahat mümkün olsaydı dünyamızdaki teknolojik gelişmelerin nasıl olabileceğiyle ilgili düşüncelerinizi yazınız.

METİN TAMAMLAMA

Aşağıdaki metni en az 100 kelime kullanarak konuya uygun bir biçimde tamamlayınız.

Bir yaz günüydü. Etraf güneşin kavurucu şiddetini hissediyordu. Hayvanlar bile kayaların arasında veya ağaç altlarında gölgelik bir yer arıyorlardı. Tam bu anda ıssız bir yolda arabamın lastiği patlamıştı ve en yakın yerleşim yeri çok uzaktaydı. Yardımın gelmesi mümkün değildi. Birden aklıma bir şey geldi…

CEVAP ANAHTARI

OKUMA (1-30)

1. D	**2.** D	**3.** D	**4.** C	**5.** A
6. A	**7.** A	**8.** D	**9.** C	**10.** C
11. C	**12.** A	**13.** D	**14.** B	**15.** Var
16. Var	**17.** A	**18.** D	**19.** C	**20.** B
21. A	**22.** C	**23.** C	**24.** B	**25.** C
26. D	**27.** D	**28.** A	**29.** Doğru	**30.** Yanlış

DİNLEME (1-25)

1. A	**2.** B	**3.** Var	**4.** Var	**5.** Yok
6. Yok	**7.** Doğru	**8.** Yanlış	**9.** Yanlış	**10.** A
11. C	**12.** A	**13.** B	**14.** D	**15.** D
16. A	**17.** C	**18.** Var	**19.** Var	**20.** Yok
21. Var	**22.** Yanlış	**23.** Yanlış	**24.** Doğru	**25.** Doğru